

4500 iztiskov.

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja c. k. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krone.

Udje družbe prispevajo na leto 3 krone.

Udje dobé list zastanj.

Vsebina: Iz 89. zborovanja c. k. kmetijske družbe štajerske. — Zakaj pešajo tu in tam novi vinogradi. — Začetek in izvršitev zboljšanja štajerskih žit. — Prva pomoč pri nenadnih boleznih in nezgodah pri živini. — O pridelovanju cikoriije in njega rentabiliteti's posebnim ozirom na Srednje in Spodnje Štajersko. — Koristi, ki nam nudi kmetijsko knjigovodstvo. — Zborovanja podružnic. — Iz podružnic. — Vposlano. — Uradno. — Zadruga: Poročila Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Tržna poročila. — Oznanila.

Iz 89. zborovanja c. k. kmetijske družbe štajerske.

Po glavnem tajniku F. Juvanuu.

Tudi letošnji občni zbor se je vršil v veliki zborovalnici deželnega dvorca 27. in 28. marca t. l.; 104 podružnice so poslale 303 zastopnike; zastopane so bile tudi izvenštajerske korporacije, kakor tudi razna strokovna s kmetijstvom v več ali manj ožji zvezi stoječa društva; centralo za varstvo kmetijskih in gozdarskih koristi je zastopal nje častni predsednik pl. Hohenblum osebno; kot vladni zastopnik je bil navzoč c. k. okrajni glavar dr. Negbauer, deželni odbor sta zastopala grof Franc Attems in Franc Hagenhofer. Razen letnega poročila družbinega, obsegajočega 238 strani, je ležal pred delegati tudi seznamek 80 predlogov, koje so zvečinoma stavile podružnice. Snov je bila torej tudi letos precej velika, prevelika i za dvodnevno razpravljanje. Zato so se predlogi, kojih opravičenost je razvidna sama ob sebi, sprejeli skupno brez nadaljnje debate in se bo o njih razpravljajalo v sejah osrednjega odbora. Letno poročilo je dobila vsaka podružnica in si pri podružničnem vodstvu knjigo lahko vsak pogleda, kojega zanima delovanje tiste družbe, h koji pripada. Za to na tem mestu stvari nočemo na novo ogrevati. Velike važnosti so na novo sklicane konference predsednikov vseh deželnih gospodarskih korporacij (kulturnih svetov in kmetijskih družb), ki se omenjajo med mnogim drugim gradivom v uvodu omenjenega poročila; priporočljivo pa je, da si letno poročilo pregleda vsak na tanko; kajti mnogo zanimivega je v njem, o čemur se da narediti slika, ki bi rabila preveč besed in prostora, če bi jo hoteli orisati in opisati.

Iz poročila je razvidno, da je družba v pretečenem letu podpirala s 40%nimi podporami nakup 280 bikov in 111 telic; živina se je nakupila deloma na sejmih za plemensko živino, deloma in sicer zvečinoma pri raztresenih posestnikih po krajih, kjer se goje čistokrvna plemena, v prvi vrsti na Štajerskem, potem Solnogračkem in Češkem, kar je seveda trebalo precej truda in obzirnosti v prid štajerski govedoreji. Nadalje se je razdalo s podporami 385 merjascev, 83 ovnov (mrkačev), 36 ovc in 10 koz; 521 petelinov in 482 kokoši se je razdelilo brezplačno med ude. 329 posestnikov je dobilo travinega semena za polovično ceno za 453 oralov zemlje; pripadajoča podpora znaša K 10.400.

Nova je akcija s poskusnim sajenjem krompirja začeti z letom 1912, vzgoja semenskega žita in sajenje cikoriije po nekaterih legah Srednje in mestoma tudi Spodnje Štajerske. Knjigovodstvena akcija je v pretečenem letu prebila led tudi na Spodnjem Štajerskem; tozadevna predavanja imajo namen kmeta na ta važen gospodarski pripomoček le opozoriti, tečajji (navadno tridnevni), pa navdušiti. Na Gornjem in Srednjem Štajerskem pridobiva z velikim uspehom kmetijske sloje za to stvar strokovni učitelj gosp. Peter, na Spodnjem Štajerskem potov. učitelj gosp. Franc Goričan; nekoliko mu je pomagal tudi družbin tajnik Holz. Vsega skupaj je bilo 20 predavanj pred kakimi 1300 poslušavci in 26 tečajev s 400

udeleženci, mestoma tudi udeleženkami; zanimanje za kmet. knjigovodstvo raste od dne do dne po vseh delih Štajerske.*

Pri potovalnem pouku je sodelovalo 25 strokovnih moči pred skoro 63.000 poslušavci; razpravljalo se je o najrazličnejših gospodarskih zadevah in prašanjih. O. O. odbor je storil pri izvršitvi predlogov 88. občnega zbora dokaj korakov vsaj deloma z resničnim uspehom.

Število podružnic in članov je napredovalo od 135—137, oz. 15.514 na 16.926; pa radi nereda pri nekaterih podružnicah se bo število udov skrčilo. Zgornja Štajerska ima na papirju 4589, Srednja- 7096 in Spodnja- 5241 udov.

Napredovanje družbinih agend je razvidno iz njenega računskega zaključka in proračuna. Dohodki so znašali K 1.104.724, izdatkov je bilo 979.895; ves denarni promet znaša torej K 2.084.709, za K 364.709 več nego leta 1910. Leta 1902, torej pred 10 leti, je znašal ves denarni promet K 298.566.

Pri zborovanju se je izmed 80 stavljenih predlogov sprejelo 35 brez debate; 7 predlogov se je odtegnilo, o 38 debatiralo. Predlog podružnic Ptuj-okolica, Sv. Lovrenc in St. Jur ob juž. žel., da bi ravnatelj šentjurske kmet. šole dobil virilno mesto v osrednjem odboru, se je odklonil iz „principijelnega“ razloga.

Predlogi glede uredovanja družbinega glasila (Gospodarski Glasnik) so se sprejeli, v kolikor je mogoče zadostiti željam, ne pa glede oblike, ker so se pojavila različna mnenja.

Radi ustanovitve nove podružnice v St. Juriju ob Pesnici se je razvila živahna debata; četudi se je pri tej vodstvu podružnice v St. Ilju v Slov. goricah, v koje okrilju se snuje podružnica šentjurska, iz merodajnega mesta priznala hvalevredna delavnost, zlasti njenem načelniku gosp. R. Reppnigu, vendar se je ustanovitev odobrila iz obče-koristnih ozirov za kmetijsko organizacijo.

Izmed gozdarskih prašanj je važen in zanimiv predlog knitelfeldske podružnice, da bi se zvišala tovarnina pri izvozu drevesnih hlodov v inozemstvo, tovarnina za pol gotove gozdarske izdelke pa naj bi se znižala; ta predlog ima za štajerske gospodarje fundamentalno važnost. Pri nastali debati v tej zadevi se je dognalo, da se naj dela na to, da se zniža samo izvoz za pol gotove gozdarske izdelke, da se s tem omogoči obstanek domačih žag. Imenovana podružnica je stavila nadalje predlog, da se da več pozornosti izvežbanju gozdarskih predelavcev.

Izmed predlogov narodnogospodarskega značaja so posebne važnosti predlogi podružnic Bruck, Gradec, Ribnica, Trofaiach in Wildon glede preosnove vodnega zakona. Stvar se je tekom razprave pojasnila tako daleč, da so zastopniki kmetijstva v deželnem zboru dobili pravec pri preosnovi na odločilnem mestu.

Predlog podružnice Bruck, da se imajo po prodaji kmetijskih posestev poslopja za stanovanje in gospodarstvo ohraniti, spet jasno kaže na po-

* Glej tudi članek: Koristi, ki nam nudi kmetijsko knjigovodstvo.

trebo zakona o nedeljivosti kmetijskih posestev ter da se ohranijo še nadalje kmetijstvu. Velike važnosti je tudi predlog podružnice Kumburg, glede omejitve zlorablajočih in izmozgajočih kartelov, postavnim potom.

Izmed predlogov glede izobraževanja in pouka imajo važnost predlogi podružnic: Voitsberg, Mestinje, Hartberg in Ivanjkovci, da se uvede kmetijski nadaljevalni pouk na ljudskih šolah, da se uvedejo gospodinjiski tečajji in da se naglašajo kmetijski pouk na učiteljskih in uvede vinarstvo na deželni kmetijski šoli v St. Juriju ob južni železnici. Radi nadaljevalnega kmetijskega rednega pouka je osrednji odbor že lansko leto naredil tozadevne potrebne korake pri deželnem odboru, radi gospodinjiskih tečajev je zadeva že napeljana pri vladi in pri deželnem odboru. Naglašajo se čim dalje bolj tudi kmetijski pouk na učiteljskih.

V poglavju glede delavskih moči imata predloga podružnic Voitsberg in Feldbach važnost, ki naglašata: posredovanje in izobrazbo osebja, ki glešta živino, ter nagrade za pridne in zveste uslužbence od strani države, dežele, okrajev in občin ter službodajavcev.

Pri subvencijskih prašanjih je bilo 11 predlogov, zlasti glede enakomerne razdelitve izrednega kredita z ozirom na živinorejo; zvišanje podpor pri nakupu kmetijskih strojev in orodij, podpora pri nakupu telic, razdelitev podpor kmetovavcem edino le po kmetijske družbi, zvišanje podpor pri melioracijah, izvršenih po pozameznikih, razširjenje podpor pri stabilizacijah (utrditvah) plazov in razširjanju (planiranju) zemlje, pri vpeljavah vodovodov, nakupu umetnih gnojil, bakrene galice, deteljnega in travinega semena.

Med vprašanji glede vinoreje in sadje-reje je velike važnosti predlog o določitvi najpriporočljivejših trtnih vrst na raznih podlagah v raznih tleh; predlog glede brezplačne razdelitve sadnega drevja, se ni sprejel.

Živinozdravniško prašanje je stalo na čelu 15 predlogov; to je znamenje, da potreba živinozdravniške pomoči postaja čim dalje bolj občutna. V predlogih se je naglašala potreba živinozdravniškega pouka v srednjih in nižjih učiliščih (živinozdravniški pomočniki), praktični gospodarji naj bi se v tečajjih izvežbali vsaj deloma in za prvo silo; predlogi so se stavili nadalje o raznih načinih zatiranja raznih kužnih bolezni, glede odškodnine pri padli živini za šumečim prisadom, o preureditvi pregledovanja živine in s tem spojenih stroškov, kakor o preureditvi konfederstva; z vsemi tozadevnimi predlogi se bo tekom leta bavil osrednji odbor.

Pri 89. občnem zboru se je prvokrat začelo naglašati prašanje in stremljenje po koliko mogoče cenem nakupu kmetijskih strojev. Zastopnik admontske podružnice dr. Schuppli je razkazoval tabelo, iz katere je razvidno, da so kmetijski stroji najdražji v Avstriji, deloma dvakrat dražji, nego v Nemčiji, Svici ter ostalem inozemstvu. V sporazumljenju z drugodeželnimi kmetijskimi korporacijami se bo osrednji odbor s tem ukvarjal ter skušal stvari priti na ta način v okom.

Kmetijska podružnica Sv. Marjeta pri Možgancih je stavila predlog, da se dela na to, da v za-

jemna zavarovalnica proti ognju sprejme in zavaruje vinogradnike proti poškodbi vinogradov po toči, tudi če niso člani.

Med železniškimi prašanji je bil med drugimi tudi predlog podružnice invanjkovske radi pospešitve podaljšanja železnice med Ljutomerom in Ormožom.

Podružnica Bruck o. M. je stavila tudi letos celo vrsto predlogov, ki segajo globoko v narodno-gospodarski razvoj, ter olajšajo, če se izvedejo, stališče producentov in konzumentov za kmetijske pridelke; vsi ti predlogi se morejo rešiti edino postavodajnim potom, na kar se bo delalo v osrednjem odboru sporazumno s vsemi avstrijskimi gospodarskimi korporacijami.

O priznanih odlikovanjih smo poročali že v zadnji številki „Gospodarskega Glasnika“. — Ob 2. uri popoldne je bil običajni banket v hotelu „Nadvojvoda Ivan“.

Zakaj pešajo tu in tam novi vinogradi?

(Nadaljevanje in konec.)

V mnogih slučajih je vzrok pešanju novih vinogradov slab sadežni material, kajti umevno je, da enostransko zaraščeni cepljenci ali enostransko vkoreninjeni ali celo od ogrcev obglodani sadeži ne dajo tako trpežnih trtnih nasadov, kakor pa lepo zaraščena, dobro vkoreninjena, sveža, zdrava, skrbno izbrana roba. Zatorej je bolje saditi dobro, četudi drago, kakor pa slabo, še tako ceno blago.

Kdor je primoran trsne sadeže kupovati, jih naj kupuje le pri domačih, zaupanja vrednih trsničarskih tvrdkah, o katerih zanesljivosti se lahko vsak čas pouči pri domačih strokovnjakih. Znani so mi slučaji, da so naročili Štajerci trsje na Kranjskem, v vipavskem okraju, in so dobili od tam štajersko trsje, trsje, ki se je pridelalo v bližini naročnikov, kateri bi ga bili lahko dobili od pridelovalcev domačinov ne le ceneje, ampak tudi v bolj svežem, torej boljšem stanu, kajti pri večkrat prevažanem in prekladanem trsju lahko trpe korenine, ker so precej občutljive proti vetru, solncu in mrazu. Zatorej ne kupujmo sadeže od tujih nepoznanih barantačev s trsjem, ako si lahko preskrbimo potrebne trte doma. Navadno imajo taki barantači vse zahtevane vrste na vseh zahtevanih podlagah, tudi če jih nimajo.

Cim svežeje trsje sadimo, tem sigurnejši je uspeh. Pridelovalci trsja naj torej pri izkapanju in pri drugih opravilih pazijo strogo na to, da niso trte, posebno njih korenine izpostavljene vetru, solncu ali pa mrazu. Tudi naj vzamejo za pridelovanje trsnih sadežev le dobro dozorelo, zdravo podlago in cepiče. Slabo dozorel, od toče poškodovan in od raznih bolezni napaden material da slab prirastek in nestanovitne sadeže.

Trsničarji, ki ne računajo samo na hipen dobiček, temveč ki si želé trajni zaslužek, morajo svojim odjemavcem postreči s tako robo, da so ti v vsakem oziru zadovoljni tudi v poznejših letih. S takim postopanjem se pridobi ime in privabijo novi odjemavci.

V krajih, kjer si pomagajo vinogradniki z zelenim cepljenjem, je mnogokrat opaziti, da nekateri obirajo po leti na podlagah vse listje meneč, da vsled tega zeleno cepljenci hitreje in bolje zoré. To je pa le navidezno; v istini se doseže s takim ravnanjem ravno nasprotno. Obrana podlaga dobi sicer hitreje lesnato barvo, a zacukne, t. j. zaostane v rasti in zorenju, ker ji manjkajo ravno tisti deli, ki so za rast in zorenje neobhodno potrebni. Obiranje listja na zeleno cepljencih je torej velika napaka, ki tudi povzroča prerano pešanje novih nasadov.

Pa tudi poznejšo nepovoljno negovanje vinske trte, kakor n. pr. nezadostno gnojenje, nepravilno in nepravočasno izvršitev raznih vinogradnih del, nikakršna ali pa prepovršna obramba proti raznim trsnim boleznim i. t. d.: vse to je tudi tu in tam vzrok pešanju.

Posledice slabe oskrbe se kažejo pri cepljenih amerikankah veliko bolj, kakor so se kazale prej pri domači trti. Ista množina gnoja, ki je prej zadostovala v starih gorica, ne zadostuje sedaj vedno v novih nasadih. Tu je treba večkrat in močnejše gnojiti in kakor že rečeno, posebno tam, kjer je podlaga Riparija. Zato se pa pri dobro oskrbovanih novih nasadih primeroma tudi mnogo več pridelava, nego se je pridelalo v starih gorica.

Neobhodno potrebno je tudi, da se razna vinogradna opravila, kakor: kop, rezatva, opletev,

vez, prikrajšanje zalistnikov in vršičev i. t. d. pravočasno in pravilno vrše.

Pri prvi kopi, naj se ta že vrši v pozni jeseni, po zimi ali pa v zgodnji pomladi, je gladko odrezati vse zgornje, takoimenovane rosne koreninice, to so tiste, ki pridejo iz cepiča in pa iz prvega kolena na podlagi pod cepljenim mestom. Pri mladih trtah, posebno v dobri zemlji se zgornje korenine precej močno razvijajo; tu jih je treba prve čase celo dvakrat na leto, recimo pri prvi in tretji kopi odstranjevati. Kjer se to delo zanemarja, tam se ne morejo vznožne korenine dovolj okrepiti in sčasoma sploh odprhnejo; trs stoji sedaj na slabih nogah in je manj trpežen. Nereditokrat, posebno pri pregloboko sajenih trtah odmrje tudi podlaga, ako se skrbno ne odrezuje zgornjih korenin in ker živi v tem slučaju trs na koreninah, ki poženejo iz cepiča, podleže v kratkem trtni uši. Iz navedenega je razvidno, da je pravočasno gladko odrezavanje rosnih t. j. zgornjih korenin v novih nasadih še veliko bolj važno opravilo, kakor je to bilo v starih gorica; najmanj polovica slučajev pešanja je pripisovati zanemarjenju tega dela.

Kar se rezi tiče, se lahko trdi, da mnogi vinogradniki preveč nalagajo. Močno nalaga lahko le oni, ki prav dobro gnoji in obdeluje svoj vinograd. So pa tudi vrste, kakor n. pr. laški rizlec in zelenič (mušica ali silvanec), katere tudi pri dobri oskrbi ne prenašajo velikega nalaganja. Kdor tem vrstam zaporedoma pušča šparone (locnje ali bike), jih s tem močno slabi in sčasoma spravi tako ob les, da se težko več okrepijo. Take vrste je torej boljše le porezniti. Splošno je opaziti, da se vinogradniki pri rezatvi premalo ozirajo na moč posameznih trt, na gnojno stanje zemlje in na tozadevne lastnosti poedinih vrst, ker bi vsak le rad hitro in dosti bral; vendar se posledice pogreškov v tem oziru, tu preje tam pozneje kažejo v pešanju novih nasadov.

Primerna opletva, t. j. obiranje nepotrebnih mladice, večkratna vez, pravočasno prikrajšavanje zalistnikov in vršičev: vse to je potrebno za dober razvoj novih nasadov.

Pred vsem pa je zelo važno in prepotrebno delo: skrbna, pravočasna obramba proti raznim boleznim in škodljivcem. Omenim naj le n. pr. peronosporo. Vsak je lani lahko opazoval vidno nazadovanje v onih vinogradih, v katerih je predlajskim močno rzasajala peronospora. Kjer ta bolezen leto za letom nastopa, mora trta v kratkem zginiti s površja. Ta škodljivka ima vsaj toliko na rovašu kakor trtna uš, da so naše stare gorice tako hitro propadle in vendar se še vedno po letih, v katerih bolezen ne nastopa posebno močno, kakor n. pr. lani, oglašajo ljudje, ki pravijo: „peronospora ne bo več“. Žalibože, da nimajo prav! Tako govoričijo večinoma ljudje, katerim škropljenje smrdi iz raznih vzrokov. Dobro je le, da imajo vedno manj poslušavcev, oziroma posnemavcev. Kako in kedaj je škropiti, je bilo v tem listu že večkrat opisano in je več ali manj splošno znano. Pripomniti je le, da so v novejšem času poskušnje veččakov ovrge prejšnjo mnenje znanstvenikov, ki so trdili, da je posebno važno trsno listje okovariti z apneno-bakreno-galično raztopino le na zgornji strani listov, češ, da peronospora lahko napade liste le od te strani in so tako potrdile že večletno opazovanje praktikov, ki so že preje sumili, da se zarase peronospora v list tudi od spodnje strani in sicer še veliko rajši kakor od zgornje, zlasti v mokrotnih letih; kajti to dejstvo je pri nas že mnogo let znano posebno trsničarjem, ki dobro vedo, da omejijo, oziroma zabranijo razširjanje peronospore v svojih trsnicah le tedaj, ako temeljito oškropé listje trsja tako na spodnji, kakor na zgornji strani. Tako obojestransko temeljito škropljenje se je torej v naših trsnicah že zdavno, zlasti pa v mokrotnih letih izkazalo kot neobhodno potrebno.

Veščaki so pa tudi dognali, da lahko uniči peronospora grozdeke že pred cvetjem, zatorej je treba začeti rano in fino škropiti ne le listje, ampak tudi grozdeke (kavernike).

Nadalje je lahko vzrok pešanju novih nasadov nepravilno nadomeščanje izumrlih trt. Kjer te nadomeščajo z grobanjem po stari navadi, kakor je bilo opisano v šesti letošnji številki tega lista, tam pride evropska trta na svoje korenine, ki podležejo prej ali slej trtni uši.

Pa tudi vremenske uime kakor mraz in toča povzročajo lahko nazadovanje trt, ako se za okrepitev teh ne skrbi v pravem času.

Kjer se je bati zimskega mrazu, kaže trte zakapati v zemljo čez zimo. Proti pomladanski slani pa se v gotovih slučajih lahko branimo z izdatnim in pravočasnim kajenjem, posebno če delamo to skupno, kakor je bilo opisano v 9. številki lanskega letnika.

Po toči poškodovane trte moramo takoj škropiti, da jih peronospora, katera se sedaj kaj rada naseli, še bolj ne oslabi. Razentega je potrebno skrbeti s primernim gnojenjem za njih okrepitev.

Če si torej predočimo vse opisane vzroke tu in tam opazovanega pešanja novih nasadov, tedaj vidimo, da pešajo večinoma le, če se bodisi iz neumevanja, bodisi iz malomarnosti ali površnosti ne izvršujejo vedno tisti pogoji, katere je treba vpoštevati pri napravi in oskrbi novih trtnih nasadov, ako naj bo njih razvoj povoljen in njih negovanje dobičkanosno. Zupanec.

Začetek in izvršitev zboljšanja štajerskih žit.

Piše dr. Edvard Hotter.

Ko se je pred kakimi štiridesetimi leti radi prostega trženja v osrednjo Evropo omogočil uvoz žita iz Amerike in Rusije, in se je na to še leta 1882 znižala uvoznina, se je radi nezadostnega carinskega varstva povsod mislilo samo na uvoz žita iz tujine ne oziraje se na to, da je cena domačim žitnim pridelkom dan za dnem padala; samo obsebi umevno ni prišlo našim kmetom na misel, da bi s pridom pridelovali še nadalje žito in zruje sploh za trg in sicer iz enostavnega vzroka ne, ker je pridelovanje prišlo draže, nego je znašala cena pridelkova pri prodaji. Za to je začela večina pridelovalci žito le za svojo potrebo, ostali del zemlje pa se je porabil večinoma za pridelovanje krmskih rastlin; — vsakdo je začel obračati svojo pozornost le živinoreji. Čim živahnejše se je razširjalo mnenje, da se pridelovanje žita ne splača in da se mora njega pridelovanje kolikor mogoče omejiti, tem verjetnejša je postajala vest, ko so pridelki v resnici začeli čim dalje bolj pešati.

Kmalu so se pa začele pokazovati zle posledice omejevanja v pridelovanju žita in da to početje nosi znak nemogočnosti na sebi; že slavnoznani starosta nemške kmetijske vede Julij Kühn je leta 1896 dokazal, da je na pridelovanju in primernem vnovčevanju žita interesirano vsako posestvo in da je vsak kmetijski obrat, bodisi velik ali majhen, koliko toliko navezan na pridelovanje žita.

Ploščina, na kateri se prideluje žito za kruh, je in ostane še vedno podlaga vsemu umnemu poljedelstvu in za to gleda vsakdo in vedno, da pridelava na gotovi površini, kolikor mogoče velik čisti dobiček; za to je postalo prašanje, kako zvečati pridelke in ž njimi pomnožiti dobiček (rento) dotičnega posestva, takorekoč življenjsko prašanje kmetijstva sploh. Počasi sicer, zato pa temeljito, prodira prepričanje, da je treba tudi naše pridelovanje žita kolikor mogoče zdatno podpreti in pospešiti, ker kažejo uspehi drugih dežel, ki delajo v kmetijsko tehničnem oziru mnogo naprednejše, da se to splača; splača se mu pa tedaj, če recimo z enako množino dela pridelava več in boljšega zrnja na svoji njivi. Z zvišanjem poprečnih pridelkov za 200 do 300 kg na 1 ha, to se da doseči že z uporabo boljšega semena, bi si potrebno zrnje za kruh lahko pridelali sami, dočim ga moramo sedaj uvažati dobro 1/4 od drugod.

Koliko pa se pridelava poprečno na 1 ha zrnja pri nas in koliko v drugih deželah? To prašanje je radi tega važno, ker se iz odgovora da sklepati na naprednost v kmetijstvu, — na zmožnost izrabljati razmere, — na kmetijsko — strokovno izobrazbo kmetovavcev.

Iz knjige „Zrnje v svetovnem prometu“ („Das Getreide im Weltverkehr“), Dunaj 1905, katero je izdala statistična centralna komisija, posnamemo, da je na 1 ha pridelala:

	šenice	rži	ječmena	ovsa
Nemčija (1893/1903)	18.4 q	15.0 q	17.9 q	16.7 q
Avstrija (1891/1904)	11.7 „	10.4 „	11.1 „	9.2 „

Če primerjamo Češko in Moravsko, deželi, ki kar se tiče kmetijstva, nadkrijujeta vse ostale avstrijske dežele, z Nemčijo, najdemo, da se približujeta sami še najbolj uspehom v Nemčiji, da je pa vendar s svojimi poprečnimi pridelki nikjer ne dosežeta; od leta 1895/1904 se je v omenjenih dveh deželah pridelalo na 1 ha 14.2 stotov pšenice, 12.0 rži, 14.1 ječmena in 10.6

ovsa. S kako intenzivnostjo se po drugod obdelujejo žitna polja, je razvidno iz številčnih podatkov glede uporabe umetnih gnojil; iz množine njih uporabe se da sklepati z večjo ali manjšo gotovostjo na intenzivno obdelovanje njiv pri pridelovanju žita. Naslednje številke prav jasno pričajo zato trditev. Za 1 ha porabi:

Avstrija	5—	kg P ₂ O ₅ *	0,6	kg K*	in	4—	kg N*
Nemčija	12—	"	5,8	"	"	10,5	"
Belgija	19,7	"	5,8	"	"	14,2	"
Flandrija	31,2	"	7,4	"	"	31,7	"

Za to se pa na 1 ha tudi žanje poprečno:

	pšenice	rži	ječmena	ovsa
v Avstriji	13,7 st.	12,5 st.	14,1 st.	in 12— st.
" Nemčiji	20,4 "	15,8 "	18,2 "	" 17,2 "
" Belgiji	22,3 "	21,6 "	22,0 "	" 23,0 "
" Flandriji	31,0 "	25— "	25— "	" 31,0 "

Iz navedenih števil je torej razvidno, da je Avstrija glede uporabe umetnih gnojil še precej daleč za drugimi državami; Nemčija porabi skoro desetkrat več kalija, več kot dvakrat toliko dušika in fosforjeve kisline na enako veliko površino, nego Avstrija; iz tega pa lahko sklepamo, da nam je mogoče z danimi pripomočki naše pridelke znatno povečati in doseči, da se nam pridelovanje zrnja še kljub slabim tržnim razmeram lahko izplača, če se 1. lotimo intenzivnejše obdelovanja, ter uporabljamo primerno umetno in zeleno gnojenje; zlasti zadnje blagodejno vpljiva na pomnožitev dušika; 2. če si zberemo pravo seme, to je tako, ki je, bodisi da izvira iz domače, bodisi tuje grude, rodovitnejše.

Povsod, kjer igra pridelovanje zrnja ulogo, se je v prvi vrsti začela obračati čim dalje večja pozornost izgojitvi semenskega zrnja; začenja se navadno že s proslulimi in v tujini vzgojenimi vrstami, kar je zakrivilo, da so udomačene vrste žit postale skoro žrtev pozabljenosti (enaki slučaj lahko opazamo tudi pri živini). Ta prikazen je tem manj čudna, ker nekatere tako dobro vzgojene žitne vrste res prinašajo pridelke, ki po svoji vrednosti še pri današnjih tržnih razmerah daleč nadkrijujejo pridelovalne stroške, ki so pa večinoma enaki, sejemo li že slabše ali boljše seme.

Te vrste pa se pri vsej svoji prvotni rodovitnosti radi hudih zim in suhih poletij niso obnesle v popolno zadovoljstvo naše; kajti tako rodovitne žitne vrste so nastale pod popolnoma drugačnimi podnebnimi in obdelovalnimi razmerami (enako velja tudi o tisočeri vrstah krompirjevih). Če hočemo obdržati te tuje vrste pri njih rodovitnosti, jim moramo enako postreči, ter je spraviti v njih prvotne razmere; sicer nam začnejo pešati in nam lahko postanejo tako slabe in še slabše, nego so naše domače vrste; če pa našim domačim rastlinam privoščimo enako skrb kakor jo zahtevajo tuje, pa se ne bomo branili samo proti sicer neizogibnem nazadovanju in pešanju tujih rastlin, ampak mi bomo napredovali s svojimi domačimi, pri nas že navajenimi rastlinami. Različne vrste pšenice, kakor skverhed n. pr. so se pri nas na Štajerskem začele opuščati ker, četudi v ugodnem slučaju jako dobro obrodijo, — rade izmrznejo in so zato nezanesljive. Tudi sibirski rž ni tako občutljiva napram izzebljenju, kakor je naša domača vrsta rži, ki se pa da zelo lahko požlahtniti. Požlahtnjene domače vrste žit so pa na vsak način boljše nego še tako, da, za naše razmere pretirano visoko, požlahtnjene vrste iz tujine; zlasti za Štajersko je sila težko dobiti od drugod vrste, ki bi odgovarjale vsem trem delom dežele enako; kajti na ploščini 22.500 km² raztegaajoči se 222 km od severa proti jugu, je težko kje spet najti toliko podnebne razlike z vsemi stopnjami, kakor ravno na Štajerskem, kjer najdemo iztočasno kraje z večnim snegom in na drugem mestu spet take, da ugajajo trti, da celo figam.

In tako se je zgodilo, da so se nekatera gospodarstva spet vrnila k domači vrsti, ker so tujke zahtevale preveč negovanja in žrtev za to, da se je ohranila ravno tista lastnost njihova, radi katere so se gojile.

Zato se bo brez domačih vrst težko uspevalo; tam pa, kjer se dela z njimi, je umestno, da se vzamejo v oskrbo, da se negujejo, izboljšajo, požlahtnijo in se spravijo do tega, da prinašajo večje pridelke; to se pa mora zgoditi tam, kjer so vzrastle; to je tudi radi tega najlažje, ker se iz prvotnih oblik, svojim krajevnim raz-

* P₂O₅ = fosforjeva kislina, K = kalij, N = dušik (nitrogenij).

meram prilagodenih, lahko zanesljivejše dela na trajno zboljšanje.

Na Štajerskem, kjer se dosedaj s tem v večji meri še ni nikdo pečal in se torej morajo tla temu početju vstvarjati na novo, je trebalo le še na novo organizirati izpeljavo na posameznih krajih.

Izboljšavo domačih žitnih vrst preskrbeti pa morejo le večji, strokovno zadostno naobraženi posestniki, ali pa posebni zavodi nalašč s tem namenom in z zadostnim posestvom; mali in strokovno nezadostno izobražen posestnik se s tem peča težje.

Izgojitev rastlin za celo deželo zahteva, da se udomačene deželne vrste raznovrstnih oblik razločijo v posamezne oblike, da se izločijo in goje le rodovitnejše, da se takozvana deželna vrsta očisti, oziroma med njimi stakne popolnoma nova vrsta; to vse pa je v zvezi z mnogim delom, vse to zahteva mnogo potrpežljivosti in mnogo časa; razen vzgoje je treba misliti tudi na razmnoževanje in oskrbo semena. Za seme mora jemati najlepše in najtežje zrnje. Zato po vsej pravici naglašajo brnski profesor F. Schindler, da ni umestno, da pričakujemo dobre žitne pridelke samo od vzgojalšč, ampak navajati moramo tudi malega kmeta, da seje le najlepše in najtežje zrnje, ne pa tako, kakor se večkrat dogaja, ki sploh ni očiščeno, ki ni bilo nikdar v kakem čistilnem stroju (trijerju), kjer bi se boljše zrna odločila od slabih.

Za pridelovanje semenskega zrnja moramo pri nas pridobiti nekaj večjih posestnikov, ki se pečajo v prvi vrsti s pridelovanjem; ti morajo biti krajevno primerno razdeljeni ter prevzeti nalogo, pridelati iz domačih vrst vzgojenega semenskega zrnja po določenih pravilih in kolikor mogoče dovolj le najboljšega zrnja za seme. Spčetka jih bo zadostovalo manj; toda ti morajo že po ureditvi svojega obrata jamčiti za to, da bodo vse to izpolnili, kar se bo z ozirom na dober uspeh v tem oziru zahtevalo od njih; in ker zahteva pripravlanje semenskega žita več skrbnosti in več truda, ter je z ostrejšim čiščenjem pridelanega zrnja tudi več dela, tako je samo obsebi umevno, da morajo ta posestva za na tak način pripravljeno seme dobiti nekako odškodnino. Taka posestva, ki so v ta namen sposobna, in so se tudi dotični posestniki zavezali, da bodo izpolnjevali naložene in sprejete naloge, se bodo imenovala po c. k. kmetijski družbi: semensko gospodarstvo kmetijske družbe štajerske. (Pride še.)

Prva pomoč pri nenadnih boleznih in nezgodah pri živini.

(Dalje.)

Podlaga živinskemu telesu je okostnica (skeleton), sestojeca iz mnogih posameznih kosti in koščic; okostnica tvori podporo celemu telesu in se da po večji ali manjši trdnosti okostnice pred vsem sklepati na odpornost napram vsakojakim zunanjim vplivom in tudi na splošno sposobnost živalskega telesa, zlasti pri vprežni živini, kjer pride trdno okostje posebno v poštev.

Glavo tvori cela vrsta kosti, razen spodnje čeljustnice med seboj trdno zaraščeni, med drugimi v prvi vrsti 1. teme (Scheitelbein), 2. zatilnik, zaglavje (Hinterhaupt), 3. čelnica (Stirnbein), 4. zgornja čeljustnica, 5. nosnica (Nasenbein), 6. medčeljustnica (Zwischenkiefer) in 7. spodnja čeljustnica. Pri govedu sta velike važnosti storžasta kostna izrastka, na katera sta nataknjena rogova (rožnici). Spodnja čeljustnica, v kateri tiče zobovi, za vsako vrsto živine seveda drugači, tvori z zgornjo čeljustnico ozobje (zvala) in je z njo zvezana (obešana) s čeljustnima sklepoma h glavi.

Najvažnejši okostni del je hrbtenica, segajoča čez celo telo od glave, do konca repa; sestavljena je iz posameznih kostij (vretenec), ki segajo druga v drugo in ki so več ali manj okroglasta; nekatera imajo razne izrastke na desno in levo (zlasti ledvena vretenca) in na vzgor, zlasti prsna vretenca (viher, Widerrist) in so tako tesno zvezana med seboj, da tvorijo s svojimi luknjami cev, segajočo od glave v rep; to cev izpolnjuje hrbtenjača (hrbtni mozeg).

Hrbtenica se deli na 5 delov: 1. del, ki tvori vrat, 2. nad prsmi (viher), 3. del nad trebuhom (hrbet v najožjem pomenu), 4. križev del in 5. kosti v repu. In sicer ima:

konj	govedo	svinja	
7	7	7	vratnih vretenec
18	13	14	hrbtnih "
6	6	7	ledvenih "
5	4—5	4—5	križnih "
18—23	18—23	18—23	repnih "

Od prsnih vretenec izhajajo rebra, ki so spodaj na drugem koncu spojena spet z grodnico (Brustbein), ter tvorijo nekako votlino, ogrodje ali oprsi (Brusthöhle), kjer imajo varno zavetje najpomembnejši deli živalskega telesa: srce in pljuča. Rebri, ki so spojena z grodnico so takozvana prava rebra, ona pa, ki so samo med seboj zvezana in ne segajo do grodnice, se imenujejo nepravna (izmišljena) rebra; število reber je pri različnih živalih različno; dočim ima konj navadno 8 pravih in 10 nepravih reber, jih ima govedo 8 oziroma 5, svinja 7 oziroma 7. Vretenca v križu so popolnoma zaraščena in tvorijo križnico (Kreuzbein) ter s kolčnico (Darmbein), dimeljnico (Schambein), in sednico koščeno kotlino, kolk (Becken).

Hrbtenico nosijo okončine (krajni udje = noge) in sicer tako, da je sprednji par zvezan z oprsi po mišicah; zadnji par nog je pa staknjen po koščeni kotlini (kolkom) s hrbtenico.

Najvažnejše kosti, tvoreče sprednji par okončin, začeni od zgoraj, so: lopat(ica), nadlahtnica (nadkomolec), podlaket (podlahtnica), iz 8 koščic sestojeca za pest (Vorderfußwurzel)*, golenica (Schienbein), s piščalko (Griffelbein), bincelj (Fesselbein), z obema enačnicama (Gleichbeine), venec ali svitek (Kronbein), kopitna kost (Hufbein), s strelo (Strahlbein).

Pri parkljarjih nadaljujeta nogo pri spodnjem delu goleni po dva prsta, sestojeca iz treh členov, in sicer prvi člen, ki odgovarja konjskemu binceljni, drugi, ki odgovarja vencu ali svitku pri konju in tretji člen ali parkelj, ki tiči v roženi lupini in kar ljudstvo vse skupaj navadno imenuje parkelj. Omeniti je treba še takozvane sezamove kosti, od katerih najdemo dve na zadnjem zgoranjem koncu prvega člena in ki imata svoje mesto zadi nad parklji.

Zadnja noga sestoji iz stegenice (Oberschenkelbein), pogačice (Kniescheibe), krače (Unterschenkel), skočnice (Sprungbein), (sestojee pri konju iz 7, pri govedu iz 5 koščic), golenice in dalje iz tistih kosti kakor pri sprednjih nogah.

Sklepi.

Vse kosti razen v glavi (ne oziraje se na zvezo spodnje čeljusti), tvorijo med seboj sklepe (zgive); stikajoči se konci kosti so prevlečeni s hrustančevino; vse skupaj pa obdaja sklepna gožva (Gelenkskapsel); hrustančevina je tako rekoč nekaka prasnova za kosti, ki zmanjšuje po svoji gladkosti premočno drgnjenje koncev drug ob drugega; da se drgnjenje in obrabljenje kosti zmanjša še bolj, izločuje sklepna gožva neko tekočino (sklepno maz), ki ohrani stikajoče se konce kosti vedno vlažne in prožne. Da so sklepi zanesljivejši, da se ne zvinejo, ne razmaknejo ali ne izpahnejo, za to služijo močne kite (Sehnen), pritrjene ob kosteh in napete čez sklepe.

Najvažnejši sklepi na nogah so: 1. koleno (Buggelenk) med lopato in nadkomolcem, laketa (Ellbogengelenk) med nadkomolcem in podlehtmi, dolnje koleno, pravilno za pest, sestojee iz zgoraj omenjenih osmih koščic, sklep nad binceljnem (Fesselgelenk), kolkov sklep (Hüftgelenk), ki spaja stegenico s kolkom, koleno (Kniegelenk) med stegnom in kračo, sklep pri skočnici (Sprunggelenk), kojega tvorijo koščice v zapestju zadnje noge.

H kostem spadajo tudi zobje, tičeči v obeh čeljustnicah (gornji in spodnji)**; zobje sestojijo iz zobovine (Zahnbein), ki je trša od koščene, sklenine (Schmelz) in cementa. Vsak posamezni zob se deli v tri dele: 1. korenino (Zahnwurzel), (zobni vrat (Zahnhal) in (zobni venec (Zahnkrone). Glede na obliko, mesto in namen zob govorimo o sekalcih (Schneidezähne), (krajnikih, podočnikih, samcih ali jeklih), predmeljakih in meljakih (Backenzähne), z ozirom na čas ko se prikažejo in njih trpežnost: o mleč-

* Izraz „koleno“ radi tega ni na mestu, ker ta del noge odgovarja pri človeku sklepu med pestjo in spodnjim delom lakta, pa ljudje imenujejo ta del noge radi tega koleno, ker jih zapelja k temu koleno pri človeški nogi, ki je približno v enaki višini, kjer pa je ta izraz na svojem mestu.

** Naravoslovska veda zob ne računa k okostnici, ker zobje nastanejo na popolnoma drug način, kakor kosti pod kožo.

njakih in stalnih zobeh (Milch-, Dauerzähne); doraščene živali imajo sledeče razdeljene zobe:

	desni			levi		
Govedo	zg. čelj.	6	0	0	0	6
	sp. čelj.	6	0	4	4	0
Konj	zg. čelj.	6	1	3	3	1
	sp. čelj.	6	1	3	3	1
Svinja	zg. čelj.	7	1	3	3	1
	sp. čelj.	7	1	3	3	1

sekalci = spredniki

predmeljaki = podočniki

meljaki = kočniki.

Pride še.

Tu Vam kažemo izvrstni Fellerjev rastlinski izvlečni fluid z znamko „Elsa-fluid“, ki je, kakor smo se sami prepričali, bol utešujoč, zdravilen, osveževalen, mišičje in kite krepi, ki ozdravi slabosti udov ter učinkuje proti rnetju! On uteši protinake, živčne, revmatične bolečine, bodljaje, bolečine zob, glave, hrčta in križa, utrujenost, oslabeost oči in glavobol, učinkuje poživljajoča in stori človeku, da kljubuje laže raznim boleznim ter prepreči marsikako bolezen, katero povzroči prepih, prehlajenost, n. pr. kašelj, hripavost, nahod, bolečine v vratu. Pristen je le, ako ima vsaka steklenica „Feller“. 12 malih ali 6 velikih ali 2 specialni steklenici 5 K, 24 malih ali 12 velikih ali 4 specialne steklenice 8 K 60 p, 48 malih ali 24 velikih ali 8 specialnih steklenic 16 K s poštnino vred. — Ob tej priliki tudi povdarjamo, da uporablja na tisoče ljudi proti bolečinam v želodcu, krču, netočnosti, gorčici, tiščanju v želodcu, bljuvanju, slabostim, pehanju, napananju, zabasanju in raznovrstnim prebavnim težkostam s presnetljivim uspehom Fellerjevo odvajalno rhabarbarokroglice z znamko „Elsa“-kroglice. — 6 škatlice 4 K franko in 12 škatlice 7 K 80 p franko. — Pozor pred ponarejanjem! Pristen fluid in pristne kroglice so doba le pod naslovom: 161—6

E. V. FELLER
dvorni lekar v Stubici, Eisaplatz 292
(Hrvaško).

O pridelovanju cikoriije in njega rentabiliteti s posebnim ozirom na Srednje in Spodnje Štajersko.

Napisal Dr. Julij Olschowy, plačani docent na c. k. visoki šoli za poljedelstvo na Dunaju in konzulent za rastlinarstvo v c. k. poljedelskem ministrtvu.

(Dalje)

Gospodarski pomen pridelovanja cikoriije. Pridelovanje cikoriije zahteva, kakor pridelovanje okopavim sploh, inteligenco, previdnost in vztrajnost. Če se cikoriija prideluje na pravem kraju in kakor je treba, lahko daje kmetovavcu dvojno korist, direktno in indirektno. Med direktno koristi spada v prvi vrsti pri prodaji korenin dobljeni čisti dobiček in v določenih razmerah tudi dobiček, ki se dobi iz udeležbe pri kaki večji združni sušilnici cikoriije. Razen tega ne smemo podcenjevati dejstva, da daje listje, ki preostane v jeseni, ko je cikoriija spravljena, precejšno množino krme in da je vsled tega prehranitev živine zelo olajšana. Indirektna korist pridelovanja cikoriije tiči v prvi vrsti v tem, da pride globoko oranje in izdatno gnojenje, ki ga potrebuje cikoriija, v prvi vrsti v dobro tudi sledečim pridelkom, da zapusti cikoriija, kakor vsaka druga okopavina, zemljo čisto, brez plevela in da je vsled tega naravnost izboren predpridelek za žita in peso. K temu še prihaja dejstvo, da preprečuje cikoriija, kakor so baje v Nemčiji opazili, nadaljnje razvijanje pesnih nematod, kar je najbrže v zvezi z bridko snovjo, ki jo ima ta rastlina. Glede Štajerske lahko opozarjamo še posebe na to, da bo pridelovanje cikoriije prisililo mnogo kmetovavcev, posebno manjših, da si bodo nabavili razna poljedelska orodja in stroje (valjarje, eksstirpatorje, okopače i. t. d.), ki jih danes nimajo in ki jih bodo s pridom lahko rabili tudi pri obdelovanju drugih poljskih rastlin.

Splošno pa se lahko reče, da bodo štajerski kmetovavci, če se bodo posvetili pridelovanju ci-

korije, še v večji meri spoznali tehnične predpogoje in podlage svojega gospodarstva, kar se bo na vsak način pokazalo v bolj intenzivni in bolj racijonelni produkciji sploh.

Statistika pridelovanja. V Avstriji se je leta 1910 pridelovala cikoriija na 5529 ha zemlje, s katerih se je dobilo 1.131.916 metrskih stotov korenin. Od te zemlje in pridelka je odpadlo na Češko 5300 ha z 1.088.675 metrskimi stoti, Gornje Avstrijo 57 ha s 12.509 metrskimi stoti, Moravsko 99 ha s 17.032 metrskimi stoti, Gališko 73 ha s 13.700 metrskimi stoti.

Tako zavzema med avstrijskimi deželami, ki se pečajo s pridelovanjem cikoriije, prvo mesto Češka. Glavno ozemlje za pridelovanje cikoriije je češka nižina, pred vsem pa okraji Nechanice, Krajevce Gradec, Hlumeč, Kolin, Pardubice, Poděbrad in Jaromir. Tudi v južnem predgorju Sudetov se prideluje cikoriija, toda tukaj nima tako velikega obsega (1910: 61 ha) in vsled tega tudi ne tolikega gospodarskega pomena.

Na Gornjem Avstrijskem se prideluje cikoriija najbolj v okrajih Linec in Urfahr. Prve poskuse s pridelovanjem cikoriije je v teh krajih naredila leta 1879 tvrdka sinov Henrika Francka, vendar pa se iz početka niso posrečili. Leta 1881 so se ti poskusi ponovili na drugi podlagi in sedaj se je posrečilo zavzeti za vso stvar tudi kmete. Površina zemlje, obdelane s cikoriijo, je bila vedno večja in je leta 1907 dosegla svoj višek. Od tega leta naprej pa pridelovanje cikoriije zopet nazaduje, vsled raznih vzrokov. Ti vzroki so: vedno večje pomanjkanje in draginja delavskih moči, vedno boljša rentabiliteta pridelovanja žit in končno tudi prevelika razkosanost male posesti.

Na Moravskem je pridelovanje cikoriije omejeno bolj na severni del, nižino in gričevje, toda tukaj je doseglo veliko intenzivnost. Na Gališkem so se s pridelovanjem cikoriije začeli pečati šele v novjšem času. Sedaj pa se prideluje samo v zapadnem delu, v gubasti okolici Krakova, vendar pa lahko upamo, da se bo prizadevanju kmetijske družbe v Krakovu posrečilo udomačiti to rastlino tudi po drugih krajih. Na Nižjem Avstrijskem je pridelovanje cikoriije skoro brez vsakega pomena, ker je omejeno samo na eno občino (Hetzmannsdorf). Na Štajerskem se je doslej cikoriija pridelovala samo za poskuse (v Ebensfeldu).

Razen v Avstriji se pečajo s pridelovanjem cikoriije, oziroma ji posvečajo večjo važnost tudi v Nemčiji, Belgiji, Franciji, Holandski in na Ogrskem. Glede intenzitete pridelovanja cikoriije v Nemčiji avstrijskega ne prekaša. Med dežele, ki se odlikujejo z zelo razširjenim pridelovanjem cikoriije, spada v prvi vrsti Saksonska provinca (z okoličico Magdeburga), dalje Šlezija, Thuringija, Braunschweig, Hannover in Baden. Na Belgijskem je pridelovanje cikoriije razširjeno bolj ko v Avstriji. Statistika izkazuje v letu 1909 s cikoriijo obdelanega zemljišča 5994 ha in pridelka 1.894.456 metrskih stotov; vendar pa se mora omeniti, da je število v resnici mnogo večje, ker se prideluje cikoriija zelo pogosto na zemljiščih, ki niso velika 1 cel ha, taka zemljišča pa se pri tej statistiki vsled posebne kraljeve odredbe niso vpoštevala. Na Holandskem zaostaja cikoriija daleč za doslej navedenimi deželami. Leta 1909 je bilo na Holandskem s cikoriijo obdelanih le 630 ha, ki so skupno dali 142.987 metrskih stotov pridelka. O pridelovanju cikoriije na Francoskem in Ogrskem nimamo nobenih statističnih podatkov.

Trgovski promet in colnine. V avstro-ogrskem trgovskem prometu imajo posušene cikoriijine korenine le kot uvozno blago pomen. Leta 1910 se jih je uvažalo 51.808 metrskih stotov v skupni vrednosti K 1.025.798; od navedene množine odpade 48.297 metrskih stotov na belgijski, 3312 metrskih stotov na nemški, in 199 metrskih stotov na holandski izvoz. Izvožene množine so se pregibale v letih 1906/1909 med 427 in 2603 metrskimi stoti. Leta 1910 se je dosegla množina 8995 metrskih stotov s celotno vrednostjo K 178.101. Kot najvažnejši odjemavki za avstrijsko cikoriijo pridete Nemčija in Rumunija v poštev. Sicer pa Avstro-Ogrsko s svojimi kavinimi nadomestili z ožganimi cikoriijnimi koreninami vred v trgovskem oziru ne igra posebno pomembne vloge.

Leta 1910 je prišlo teh pridelkov samo 60 centov v vrednosti 3360 K v Avstrijo, in izvozilo se jih je 1363 centov v vrednosti 74.284 K iz Avstrije. Med odjemavce avstroogrskih kavinih

nadomestil spadajo Zedinjene države v Ameriki, Švica, Rumunija, Britanija in Nemčija.

V prometu z Ogrsko igra posušena cikoriija samo pri izvozu nekako ulogo, med tem ko je z ozirom na uvoz skoro brezpomembna. Leta 1910 se je iz Ogrske dovozilo suhe cikoriije 3667 centov v vrednosti 77.924 K, izvozilo na Ogrsko 35.538 centov v vrednosti 755.183 K. Slično kakor suha, igra tudi ožgana cikoriija v prometu z Ogrsko precejšno ulogo pri izvozu; vendar pa je v primeru z izvozom tudi njen uvoz znamenit. Medsebojna prometna statistika izkazuje za leto 1910 v izvozu 37.057 centov, v uvozu 24.474 centov.

Z ozirom na surove in posušene cikoriijine korenine, kakor kavnine nadomestila sploh, igra v trgovskem prometu Nemčije uvoz napram izvozu kam večjo ulogo. Leta 1909 se je uvozilo 112.773 centov surovih in posušeni cikoriijnih korenin in 22.773 centov kavnin nadomestil, med tem ko je od prvih šlo samo 20.600 centov in slednjih samo 10.457 centov čez mejo. Med dobavajočimi deželami stoji v prvi vrsti Belgija, med odjemalci edino le Avstro-Ogrska. Kavnina nadomestila prihajajo veči del iz Francoskega, pošiljajo se pa v prvi vrsti v Švico in Zedinjene države severnoameriške. Ker Nemčija cikoriijinega semena sama veliko pridelava, bo uvoz bržčas nepotreben, pač pa se tega blaga razmeroma jako veliko izvažajo; med odjemavci cikoriijnega semena stoji Avstro-Ogrska na prvem mestu; leta 1909 ga je dobila 9943 centov v vrednosti 722.000 mark. V primeru z Nemčijo in Avstro-Ogrsko izkazuje Belgija jako majhne količine surovih in posušeni cikoriijnih korenin (1910: 15.736 centov); pri izvoženih množinah pa nadkriljuje za mnogo obe imenovani deželi. Med odjemavci belgijske cikoriije je cela vrsta dežel med njimi v prvi vrsti Nemčija, Francosko, Švica, Avstro-Ogrska in Italija. Kar se tiče pa pražene cikoriije, je Belgija spet jako veliko uvažajo (1910: 56.624 centov), med tem ko je izvoz še na nižjem nivoju nego oni Nemčije (1910: 8751 centov). Dobavitelja tega izdelka sta Francoska in Holandija; odjemavci pa prekmorske dežele.

Tudi v trgovskem prometu Britanije se važnost cikoriije ne da podcenjevati; Britanija ne uvažajo le surove in posušene cikoriije, ampak tudi praženo; izvažajo pa samo praženo. Surova in posušena cikoriija pride skoro izključno iz Belgije, pražena pa razen iz Belgije tudi iz Nemčije. Kot odjemavci pražene angleške cikoriije so v prvi vrsti angleške naselbine (kolonije) upoštevanja vredne. Leta 1909 je prišlo na Angleško 87.104 kovt (1 kovt = 50.8020 kg) surove in posušene cikoriije in 131.360 lb (1 lb = 0.4536 kg) pražene cikoriije. Surove in posušene cikoriije je bilo 87.048 kovt iz Belgije, pražene 65.185 lb iz Belgije, 46.793 lb iz Nemčije, ostalo iz Holandije in drugih dežel. V tistem letu se je uvozilo iz Avstrije 1.216.618 lb in od teh 841.058 lb v angleške kolonije.

Na Francoskem in Holandskem je trgovski promet s cikoriijo več ali manj malenkosten.

V dosedaj omenjenih državah so od leta 1906 za cikoriijine korenine in cikoriijino seme veljavne naslednje colnine:

V Avstro-Ogrski za cikoriijine korenine: posušene: za 1 q K 5.—, po pogodbi K 2-50; pražene: za 1 q K 45.—; cikoriijino seme: za 1 q K 15.—, po pogodbi colnine prosto.

V Nemčiji so surove cikoriijine korenine (tudi zdrobljene) colnine proste; za 1 q posušeni 2 marki, med Avstro-Ogrsko 0-80 marke; za 1 q ožgane, pražene in zmlete, pa brez drugih primesi, 10 mark, po pogodbi 4 marke; cikoriijino seme je colnine prosto.

V Belgiji je promet s surovimi in posušeni cikoriijnimi koreninami colnine prost, kakor cikoriija sploh.

Na Angleškem: za 1 kovt surovih in posušeni cikoriijnih korenin 13 s 3 d; za 1 lb praženi in zmleti 2 d.

Na Francoskem: po splošnem tarifu za 1 q svežih cikoriijnih korenin 1 frank, po znižanem tarifu 0-75 franka; za 1 q osehle pa posušene po splošnem tarifu 4 franke, po znižanem tarifu 3 franke; za ožgano in zmleto 12, oziroma 8 frankov; za 1 q cikoriijnega semena 4-50, oziroma 3 franke.

V Holandiji je ves promet s cikoriijnimi koreninami in cikoriijo prost. (Pride še.)

Pozor pred malovrednim blagom!

Thomasova moka I.

je najboljša in najcenejša fosforata gnojilo, ki se lahko rabi vsak čas in pri vseh rastlinah. —

Za čistost in za nakazano vsebino fosforjeve kisline, raztopne do zadnjega v citronske kisline, kakor za fino zmleto moko, zaznamovano s

šfiriperesno deteljico

garantira (jamči) znana in že z nad 30 letnimi, vedno sijajno uspešni skušnjami glede Thomasove moke 65—24

kupčijska pisarna za fosfatovo moko
čeških Thomasovih tovarn
Dunaj I., Bauernmarkt 13.

Koristi, ki nam nudi kmetijsko knjigovodstvo.

Po Gornjem in Srednjem Štajerskem se spoznanje koristi kmetijskega knjigovodstva neprenehoma razširja. Kako resno in temeljito se lotijo posestniki imenovanih delov Štajerske te v resnici neobhodno potrebne uredbe, se vidi iz vposlanih knjigovodstev v pregled in premiranje. Četudi so nastavljene nagrade za prvi hip le nekaka otročja vada, vendar bodo zaslužile le njih knjigovodstva določene nagrade, če se postopa pravično. To se naj omeni samo tako mimo grede; važno je pri tej malenkosti to dejstvo, da dotični posestnik, ki je dobil n. pr. letos prvi del nagrade po K 20—, prihodnje leto dobi tudi drugi del po K 30—, če bi tudi morebiti prišlo katero knjigovodstvo iz slovenskih krajev, ki bi nagrado zaslužilo; samo ob sebi umevno bo tudi tretje leto tako, ko gre že za malo zdatnejši znesek od K 50—; cela nagrada ki se da zaslužiti, znaša K 100— in teh je za celo Štajersko določenih samo 15. Ko so bile te nagrade razpisane v „Gospodarskem Glasniku“ št. 21 z dne 1. novembra 1911, se je opazala nekaka živahnost v tej zadevi, ki je pa do danes več ali manj spet zaspala; res je, da ljudstvo sedaj nima toliko časa za „take stvari“, ker ima nujnejših poslov na polju. Pa to bi bilo vse v redu, če bi po drugih delih Štajerske veljalo enako naziranje; tam se vrši tečaj za tečajem; če družbin strokovnjak nima časa, vodi tečaj drug, ki stvar že pozna; dela pa se neumorno naprej, ker so se spoznale koristi, katerih hočemo na tem mestu tudi nekaj navesti.

Prej pa se nam zdi potrebno poseči za dobrega pol leta naprej! Sezona za tečaj je pri nas zimski čas; misli se, le če niman nujnejšega posla, grem h knjigovodskemu tečaju. Pri kmetijstvu kot takim sicer ni veliko nevažnega; če se pa s tečaji za knjigovodstvo do zadnjega časa čaka, do tedaj, ko bi se stvar že morala prav za prav z novim letom začeti, to je do zime, je cela zadeva že nekako forsirana, časa je premalo, da bi se vsem podružnicam moglo istočasno ustreči, stvar se zapozni, in naposled je vse ostalo spet pri starem; kmetijski inventar je tako obsežen in po nekod tudi tako kompliciran, da se ne more niti knjiga „inventar“ pošteno sestaviti. Če se po tem ne začne natančno in temeljito voditi knjigo, je knjigovodstvo kot tako pomanjkljivo in zgubi knjigovodja tudi veselje do nadaljnega knjigovodstva, zlasti, ker si še ni pridobil zavesti, da je knjigovodstvo najzanimivejše le še na koncu — pri zaključku, radi katerega se sploh zapisuje. Za to bi bilo res priporočljivo, da se naši gospodarji ne držijo tako strogo časa furežev in kolin za to stvar, ampak naj začno temu pri kmetijstvu sila važnemu, če tudi spočetka (navidezno vsaj), precej zvitemu pripomočku obračati svojo pozornost tudi tedaj, ko ima vrana dva kljuna. Prvo leto, v katerem se začne knjiga voditi, je res treba razluščiti in premisliti toliko prašanj, da se ni čuditi, da stvar ni izpadla bogve kako dobro. Za to skušnjo pa je celega leta škoda; te skušnje se naredi ravno tako lahko v polovici

leta; sicer za knjigovodstvo samo za polovico leta ni pričakovati nagrade, da se spet to omeni, pa za to sigurnejše, ako se po tem ob novem letu po že preskušeni „težavah“ začne pošteno že s sestavljenim inventarjem.

Mi začenjamo povsod nekako prepozno, navadno še le takrat, ko so drugi že zavzeli boljše pozicije.

Udeleženci tečajev nimajo drugih stroškov, nego da si spravijo tri potrebne tiskovine za 2 K. Za knjigovodske tečaje pa je ravno poletje iz mnogo ozirov primernejše, nego zimski čas, in sicer že radi tega, ker je dan daljši in ni potreba luči, kakor navadno pri zimskih dnevih; po letu se tečaj mnogo lažje kjer si bodi vrši, nego po zimi; pri tečaju, ko se preleti v par dnevih celo gospodarstvo, je treba toliko pripomb, da se jih je v kratkih zimskih dnevih težko mogoče vseh dotakniti. Udeleženci si pa pri tem pridobe lažje medsebojno zvezo posameznih števil in stvar lažje dohajajo tudi tisti, ki so v pisanju manj spretni; pri kratkem zimskem času pa se na posameznike ni mogoče ozirati po potrebi. To bi bile nakatere zadeve v ožjem okvirju.

Knjigovodstvo igra važno, — posredno najvažnejšo ulogo za vsakega posameznika in po tem v celem narodnem gospodarstvu. Zapisovanje posameznih stvari, ki se nam ravno iz kakega posebnega ozira dozdevajo važne, ne zadostuje; številke morajo dobiti med seboj nekako zvezo, kakor če se zida hiša; končni zaključek knjigovodstva se da primerjati s streho. Zaključek in jasna slika pa je nemogoča, če se zapisuje le tu pa tam kaka posameznost; kako priti do jasnega računa, to uči knjigovodstvo in kako najlažje, to uči za razmere manjših posestev prilagodeno knjigovodstvo po strok. učitelju Petru, ki zadostuje popolnoma; če se je sprizajnil kdo s tem načinom knjigovodstva dobro, si zna pomagati ter si ga prilagoditi popolnoma svojim razmeram. Nobeno gospodarstvo pa ni tako majhno, da bi bilo nanjem redno knjigovodstvo odveč in da bi sene splačalo.

V prejšnjih časih, ko še se ni moglo vnovčiti vse tako, kakor dandanes, prej, ko se je večina živelo od tega, kar se je pridelalo doma, ko se ni kupovalo toliko raznih gospodarskih in gospodinjskih in drugih potrebščin, takrat se je brez knjigovodstva seveda lažje gospodarilo brez nevarnosti nazadovanja v gospodarstvu, nego dandanes; takrat so nazadovali navadno samo lenuhi, pijanci in igravci po svoji krivdi; dandanes pa nazadujejo tudi gospodarji, ki so pošteni in delavni.

Veliko je sicer vzrokov za nazadovanje gospodarstev; značilnost vseh teh vzrokov pa je navadno ta, da so tako malenkostni, da se njih upliv občuti le še po preteku večih let; druga značilnost teh uplivov je, da se na tihoma vršeci in končno nastali pogrški ne dajo zlepa in hitro popraviti; pogosto zahtevajo ravno toliko, večkrat še več časa za odstranitev, nego so potrebovali za svoj postanek. Če človek po tem mora gledati, kako počasise stvar popravlja, ki je skrivoma naredila tako veliki korak nazaj, — kaj čuda potem, če zmanjka potrpežljivosti in se naredi končno črta čez vso gospodarstvo, zlasti tedaj če dotičnemu gospodarju ni jasno razmerje med vzroki in posledicami pri tej prikazni; nič se tako do dna ne masčuje, kakor narava, če smo jo zborabljali; knjigovodstvo pa nas uči spoznavati naravo, uči nas, kaj lahko od nje zahtevamo in kaj ne; knjigovodstvo nam da nekak načrt, — migljaj, kako naj delamo sporazumno in razumno z naravo; knjigovodstvo je čist račun z naravo, in čist račun je povsod podlaga dobremu prijateljstvu, torej tudi prijateljstvu z naravo. Nekak primer nam dajejo v današnjem članku navedeni podatki o žetvah v Nemčiji v primeru z Avstrijo.*

Knjigovodstvo nam pokaže, če smo pri kateri izmed mnogih posameznih panog v gospodarstvu imeli prevelike, — more biti celo nepotrebne — izdatke v primeru z konečno ceno pri prodaji dotičnega pridelka; če se ne zapisuje, si človek na vse zadnje še utegne domašljati, da ima uspeh in dela morebiti drugi panogi, — mogoče celo osebi, krivico in tako pogršek še naredi večji; če se pa vse vestno zapisuje, pa je to več

* Glej članek v današnji številki: Začetek in izvršitev zboljšanja štajerskih žit.

ali manj izključeno; on se bo hitro in gotovo orientiral in prepričal, v katerem grmu tiči zajec.

Kolikokrat se nadalje samo že prevzame posestvo za mnogo večjo ceno radi tega, ker si le malokateri kmet more natančno reči, koliko je donasalo posestvo vsako posamezno leto in koliko nosi poprečno; to mu cenijov ečkrat ljudje, ki njegovega posestva niso videli nikdar prej, niti od daleč; že to je žalostna prikazen, še žalostnejši pa je večkrat vzrok cenitve.

Da bi vsi gospodarji vodili knjigo, bi to ne imelo samo za nje same neprecenljive vrednosti, ampak bi bilo tudi v narodnogospodarskem oziru enake važnosti. Dandanes se pa č v o b č e tarna o slabem položaju našega kmetijstva; ali jasne slike si ne more nikdo narediti o njem, ker manjkajo konkretni podatki od večine; dandanes so more večinoma položaj presoditi edino le iz zemljiške knjige, ki pa ne more dati nikdar tako globokega vpogleda, kakor če bi se vodila knjiga na vsakem posestvu.*

Ena izmed najtežavnih nalog narodnega gospodarstva je pravična določitev carinskega upljava na cene uvažanih pridelkov čez mejo; zaščitne carine v prvi vrsti nimajo namena povišati ceno dotičnih domačih pridelkov, ampak samo varovati mogočnost njih pridelovanja brez škode producentov; za to je pa jako važno, da se zve kojih pridelkov pridelovanje naj se brani z zaščitnimi carinami ob meji napram konkurenci s tujimi pridelki; to je velik del agrarnega gibanja in ker večina kmetov nima jasne slike niti o svojih razmerah, ne pojmi po tem takem tudi dalekosežnosti teh za njega toli pomembnih naredb. Naše ljudstvo navadno čuti le posledice, ko se je stvar izkuhala brez večine že davno prej, neredkokrat od posameznikov, ki žive v popolnoma drugačnih odnosjih, nego večina, ki pa radi pomanjkanja podatkov ne more sodelovati niti razumiti takozvane visoke politike. Če se uvede knjigovodstvo, bo ta „visoka politika“ stopila i nam za mnogo bliže. Če si zna vsak kmet reči iz knjige, toliko me stane ta pridelek, — taka je njegova cena, — toliko ga imam, se bo dalo kmalu govoriti jasnejše i v širši javnosti — in z gotovostjo tudi pri takozvani agrarni politiki. Dokler se pa pojmi vsaj pri večini posameznikov ne sčistijo, pa bo kmetijstvo kot krušni oče hlapčevalo vsem drugim naprednejšim stanovom; to je resnica, o kateri se ne da dvomiti. Kajti to bi se reklo, čakati na milost od drugih stanov, — kar je pa kmetijstva kot takega ne vredno, — prenizko stališče, po tem pa tudi prenevarno, ker se do takrat že davno izkrvavimo, predenj pride drugim stanovam na misel, nam pomagati. Kdor hoče poslušati naj poslušaj! Knjigovodstvo je program za našo samopomoč!

Holz.

Zborovanja podružnic.

Polensak. Podružnica vabi kmetovavce svojega področja dne 21. aprila ob 8. uri po rani službi božji k zborovanju, kjer bo tajnik g. Holz razlagal pomen kmetijskega knjigovodstva.

— **Sevnica.** Vabilo k predavanju dne 28. aprila, kojega bo imel potovalni učitelj gospod F. Goričan. V jutro po rani maši v Sevnici, popoldan ob 1/24. uri pa na Blanci v šoli. Fr. Simončič.

Iz podružnic.

— **Pilštanj.** Kozjanska kmetijska podružnica je priredila v nedeljo dne 10. marca t. l. dve poučni zborovanji in sicer prvo ob 8. uri zjutraj v šolskem poslopju na Pilštanju, opoldne pa v šolskem poslopju na Prevorju. Udeležba je bila prav povoljna, kajti na Pilštanju se je zbralo nad 100, na Prevorju pa blizu 100 zborovavcev, večinoma zavednih kmetovavcev, ki so z vidnim zanimanjem

* V tem pogledu je trgovstvo in industrija, ki se večinoma izkazujejo s črnim na belem, za mnogo na boljšem napram našemu kmetu, ki še vedno samo ceni po starem načinu, načinu ki toku časa že dolgo več ne odgovarja, kakor smo že omenili.

Stremljenje modernega obdačenja je, mesto mnogovrotnih davkov, ki jih imamo dandanes, uvesti samo dohodninski davek, ki bi bil izmed vseh še najbolj pravičen, to se pravi samo tedaj, če vemo, natanko koliko znaša dohodek iz našega gospodarstva. Če nas najde ta davek nepripravljeni, pa ne bo nič boljše, ampak mestoma še slabše za našega kmeta; da pa dolgo ni do tega, da se ta davek splošno uvede, za to pričajo ne le že druge države, ampak tudi prvi začetki v Avstriji, ki je razun na druge davke, začela že čim dalje več posestnikov navajati k napovedi osebne dohodnine, ki brez knjigovodstva nareja marsikateremu že danes sive lase in nepotrebne stroške.

sledili strokovnjaškimi in prav lahko umljivim izvajanjem kmetijskega potovalnega učitelja gospoda Goričana, ki je v nad uro trajajočem govoru navedel mnoge lastne izkušnje iz posameznih panog kmetijstva. Posebno pozornost je posvetil gnoju ter grajal napake pri ravnanju z njim. Za trud se mu je izrekla najtoplejša zahvala z željo, da bi padle njegove besede na rodovitna tla, t. j. da bi se zborovavei ravnali po njih. Ker je v obeh krajih pristopilo nekaj novih udov, šteje sedaj podružnica 202 člana, izmed kojih so razen 8 že vsi vplačali letošnjo udnino. Zaostali se nujno prosijo, da poravnajo udnino čimprej. Kdor vsaj do novega leta ni prijavil izstopa, se smatra za uda ter mora plačati udnino po 3 K. Glede rabe podružničnega orodja se opomni, da smejo škropilnice, brane i. dr. rabiti le udje in da ne kaže, da bi te stvari predolgo ležale pri posameznem udju, ampak vsak se naj potruži, da jih da hitro dalje, da pridejo na ta način vsi na vrsto. Kdor pa kaj potre, mora dati na lastne stroške popraviti. Oni, ki orodje zadnji rabi, ga izroči zaupniku dotičnega kraja.

Hum pri Ormožu. Dne 18. marca t. l. je umrl posestnik gospod Jurij Dogša na Grabah tik Središča; bil je navdušen pristaš kmetijske organizacije, dolgoletni ud kmetijske podružnice in spreten blagajnik, koje mesto je zavzemal, četudi že 56 let star, z vso čilostjo, ki je potrebna pri nabiranju udnine pri naših podružnicah. Kako ga je spoštoval ves svet, zlasti pa njegovi tovariši kmetje, je pokazal njegov veličasten pogreb v sredo dne 20. marca t. l. Ne samo iz domače fare, ampak tudi častno število zastopnikov iz drugih sosednjih far smo videli, ki so ga spremljali za slovo. Zastopana je bila podružnica kot taka s predsednikom, odborom in udi, trška občina Središče, domača in druge občine, razni zastopniki odborov, kjer je tudi sodeloval. Njegovo zanimanje za gospodarska prašanja je blagodejno vplivalo na celo njegovo okolico; njegove skušnje v sadjereji so mu postavile živih spomenikov, ki bodo pričali mlajšim o njegovi živahni delavnosti. Kaj čuda potem, če ostane njegov spomin vzbujajoč spoštovanje, v srcu vseh, ki so ga poznali. Njegov vrli sin bo gotovo počastil svojega očeta z zvestim posnemanjem — v slavo pokojniku. Nad zvezdami — na svidenje!

Porekar.

Mala Nedelja. Agrarni inženir gospod Zidanšek iz Sv. Jurija ob južni železnici je imel dne 25. marca pri nas jako poučno predavanje o travništvu in živinoreji. V kratkih potezah je razložil potrebo boljšega obdelovanja travnikov, kateri so podlaga za uspešno živinorejo. Gnojenje travnikov je v sicer ugodnih razmerah glavno sredstvo v dosego več in boljših pridelkov. Po drugi strani je jako važen pripomoček k temu branjanje travnikov, da se travniška ruša iztrebi mahu in zrahlja, vsled česar dobi zrak večji pristop k rastlinskim koreninam; s tem se poveča rastlinsko dihanje, kar brez dvomno jako ugodno vpliva na rastlinski razvoj. Kaj priporočljivo je tudi branjanje žit in deteljšč na spomlad. Močvirne travnike je treba povsod tam, kjer je le mogoče vodo izpeljati, drenirati ali osušiti. Vsakovrstna druga sredstva (gnojenje z apnom i. t. d.) ne dajejo dovolj in trajnih uspehov. Glede gnojitve travnikov je opozarjal pred vsem na domači gnoj in gnojnico. Slednje gnojilo vedo ceniti naši gospodarji še mnogo premalo, ker ga puščajo odtekati v jarke, na cesto i. t. d., dočim se pa po drugi strani poslužuje marsikateri dragih umetnih gnojil. Zato si naj napravi vsak gospodar gnojnično jamo, katera naj bode po mogočnosti preprosta in ceno. Izmed umetnih gnojil za travnike pridejo v poštev pred vsem kajnit ali kalijeva sol in Tomaževa žlindra, v spomladi pa kalijeva sol in superfosfat. Jako lep vzgled nam daje v vseh ozirih sosedna država Švica. Gospod predavatelj je imel priliko, da si je v prošlem poletju to lepo in v gospodarskih ozirih vsestransko napredno deželo ogledal in je torej lahko povedal marsikaj zanimivega o njenem gospodarskem položaju. Švicarji pokladajo gnojnicí največjo pozornost, ker so že davno spoznali njeno neprecenljivo vrednost. Nabirajo jo nad vse skrbno v gnojničnih jamah in potem vozijo na travnike. Za to se pa tudi ni čuditi njihovim uspehom, če kosijo po petkrat na leto, ker navadno po vsaki košnji travnik zopet z gnojnico pognojijo. In njihova živina! Človek se niti nagledati ne more teh velikih in razraščanih živali v primeri z našo živino. Ne bilo bi pa seveda pravilno, da bi si hoteli spraviti plemenjake in plemenice od tamkaj, ker živina je izdelek grude na kateri živi. Naša naloga je, da se oprimo onega plemena, ki je bilo pri nas nekdanj udomačeno, a ga je do danes raznovrstna druga šekasta živina veliki meri izpo-

drinila. V tem oziru bode treba med živinorejci medsebojnega zaupanja in edinosti, če se bo hotelo računati s kakimi resničnimi uspehi. Končno je opozoril gospodarje na to, da naj navajajo svojo mladino k temu, da bode svojo rodno grudo spoštovala in ljubila. Vzbuja se naj že v mladih srcih veselje k skrbnemu in razumnemu gospodarstvu in k čitanju strokovnih knjig in časnikov. V takem duhu izgojena mladina ne bo silila potem za drugim neznanim zaslužkom, marveč bode vedela ceniti vrednost domače zemlje in delala doma.

Šmarje pri Jelšah. Dne 10. marca t. l. je imela šmarska kmetijska podružnica nenavadno dobro obiskan občni zbor. Predsednik gospod Skale pozdravi navzoče goste in člane, posebno gospoda ravnatelja Belleta ter otvori sejo. Nad leto dni je bil predsednik v zadregi radi tajnika; tudi nove volitve meseca avgusta razmer niso nič izboljšale; zakaj izmed 10 izvoljenih odbornikov ni hotel nobeden prevzeti tajništva. Podružnica bi sicer ostala, dokler izpolnjuje svoje dolžnosti ter plača udnino, a do svojih pravic, do koristi ne pride brez pridnega, rednega dela. Samo čitanje še tako dobrega strokovnega glasila je premalo; članom je treba še več. Koliko je dela pri podružnici, priča opravljeni zapisnik, izkazujoč samo v zadnjih štirih mesecih lanskega leta nad 80 števil. Podružnica je pri skrbeli svojim članom leta 1911: 2 škropilnici za trsje, 2 za sadno drevje, 2 nahrbtna žveplarja, 2 goltni cevi, 40 K subvencije za travniško brano in 25 K za druge potrebščine; trem članom je pri skrbeli plemensko perutnino, dvema krompirja za poskusno sajenje, enemu 32.40 K podpore za travniško seme (lahko bi jih bilo dobilo več, a se je oglasil samo eden); naročila je 40 jablan in 15 hrušek; 123 g žlindre in 35 g kalijeve soli. Potegovala se je tudi za nakup goveje živine; poslala protest proti davku na vino; skušala pridobiti kupce za vino i. t. d. O blagajni poroča gospod F. Debelak. Sklep je nengoden — 13.74 K primanjkljaja; to le radi tega, ker je bil zaostanek od leta 1910, ter je podružnica plačala v letu 1911 članarino za 1911 in 1912. Sedaj je 50 članov. Račune pregledata gospod Stoklas in gospod Štamberger ter najdeta vse v najlepšem redu. Ker lani ni nikdo naše podružnice zastopal v Gradcu na občnem zboru, sklene zbor udeležencu povrniti stroške za železnico. Na to se vrši volitev: izvoljen je predsednik gospod Skale. Gospod Stoklas izrazi željo, naj se pridruži drugim slovenskim zastopnikom, kar navzoči odobravajo. Pri volitvi novega odbornika je izvoljen za tajnika H. Šumer. Predavanje ravnatelja Belleta je bilo krasno; z napeto pozornostjo smo ga poslušali poldruge uro; novo nam je bilo, da je treba mlado setev pomladi pobranati, novo o vrtnarstvu na polju i. t. d. Nazadnje ni bilo popraševanja ne konca ne kraja. Pri slučajnostih smo slišali najrazličnejše nasvete, posebno: kmetijska družba naj oddaja travniška semena po še nižji ceni; podružnica še naj pri skrbi takoj 1 lahko travniško brano in naj naroči vagon koruze. K sklepu se predsednik iskreno zahvali za predavanje, za poročila in udeležbo, vabi vse k skupnemu delu z željo, da pridobe nove člane ter kliče: „Delajmo z združenimi močmi za koristi kmečkega stanu.“

Kdor škropi, beri

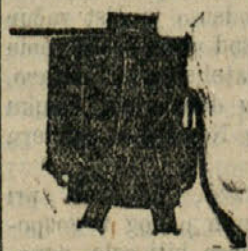
opis in cenovnik 1912.

Brezplačno se pošlje nova patentirana in postavno zavarovana

drevesna in trsna škropilnica.

J. Jessernigg, Stockerau III

Niže-Avstrijsko.

To so najboljše in v sedanjem času najbolj priljubljene škropilnice. Triletna reelna garancija! Priporočene od štajerskega deželnega ravnatelja za vinarstvo in sadjarstvo, dra. A. Stieglerja. Odlikovane z zlatimi in srebrnimi državnimi kolajnami.

Vposlano.

Gospod dr. J. A. Glonar, ki je od 1. marca 1907, torej nad celih 5 let sodeloval pri posredovanju in tolmačenju kmetijske vede našim čitateljem, se je s številko 7 „Gospodarskega Glasnika“ z dne 1. aprila 1912 poslovil. Izvršil je dokaj težkega dela v prid našim spodnještajerskim gospodarjem. To se mu mora priznati.

Ni nam do tega, da bi kaj pretiravali, resnica pa je, da razpolagamo s tisočermi priznanji s strani bogatih in revnih krogov, mlajših in starših ljudi, koja so se nam poslala v zadevi učinkovanja Fellerjevega fluida z znamko „Elsafluid“. Dr. Josip Estmeister, zdravnik v Wildenau, p. p. Aspach (Innkreis-Tirol) n. pr. piše, da je Fellerjev fluid pri vsakdanjih zdravstvenih razmerah in neugodnostih najpriporočljivejšo sredstvo. — Drug zdravnik, medicinec dr. Kittel v Pragi, Kr. Vinogradi spet piše, da je v svoji zdravniški praksi Fellerjev fluid že dolgo z najboljšimi uspehi uporabljal. To torej ni pusta reklama; torej bo že res, da je sredstvo res najboljšo proti vsakojakim bolečinam. Tucat steklenic za poskušnjo se dobi za K 5.— poštine prosto pri lekar-narju E. V. Feller v Stubici, Elzin trg št. 292 (Hrvaško).

Uradno.

Objava

glede nakupa žrebcev iz zasebnih plemenšč v pokritje deželne potrebe.

Poljedelsko ministrstvo vabi vse konjerejce, da vsaj do konca aprila t. l. svoje žrebce, ki so na prodaj in za plemo sposobni z vlogo, ki mora biti z 1 K kolekovana, naznanijo naravnost pri poljedelskem ministrstvu.

Naznanjeni žrebci se bodo na to ogledali na licu mesta, ter se, če so sposobni, zapisali. Nakup se vrši na to v jesen po potrebi za dotično deželo in v kolikor bodo to dopuščala denarna sredstva. Žrebce, ki morajo biti popolnoma sposobni, bodo nakupovali od poljedelskega ministrstva pooblašeni zastopniki žrebčaren v sporazumljenju z deželnimi strokovnjaki v konjereji. S tem pa, da če se je žrebec zapisal, njegovomu posestniku ostane roka še popolnoma prosta in si tudi ministrstvo varuje prostost, kupi ali ne kupi, četudi je žrebec brez vsake hibe.

Iz vsakega naznanila žrebčevega mora biti razvidno: njegov rodovnik, višina, barva, starost in cena, končno kraj, kjer se lahko ogleda; potomstvo žrebčevega mora iz postavno priznane listine biti razvidno tudi od očetove in matere strani.

Ogledati eventuelno nakupiti se morejo le tisti žrebci, ki so kot potomci žrebčarne dovršili tretje, kot čisti hladnokrvni drugo leto.

Na naznanila žrebcev pod navedeno starostjo se ne bo oziralo. Zaposnela naznanila pridejo le tedaj v vpoštev, če bi število pravočasno naznanjenih ne zadostovalo.

Na Dunaju, meseca marca 1912.

Od c. k. poljedelskega ministrstva.

TOMASOVA

ŽLINDRA

zvezdne znamke

Stern Marka

je po mnogoletnih preizkušnjah priznana zanesljivo učinkujoče in najcenejše fosforovo-kislo umetno gnojilo. Ta je letos posebno vsled znižane vožnine izdatno cenejša, kakor lansko leto. Kdor hoče po lanski hudi suši svoja polja in travnike okrepčati in osvežiti, naj rabi le

Tomasovo žlindro zvezdne znamke.

Tozadevna pojasnila in spise daje brezplačno ter sprejema naročila na cele vagone in na drobno

veletrgovina z železnino
„Merkur“ Peter Majdič, Celje,

kjer je glavno zastopstvo in zaloga trdke Thomasphosphatfabriken

Berlin.

116-6

ZADRUGA.

Poročila Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z o. p.
Gradec, Franzensplatz št. 2.

I.

Poročila glede blagovnega prometa Zveze.

1.

Nakup sena in slame.

Zveza kupuje po najvišjih cenah zdravo sladko in polsladko seno, kakor ovseno, stisnjeno slamo za krmo po vagonih iz vseh štajerski postaj.

2.

Bakrene galico,

dobava Zveza, dokler je kaj zaloge, najboljše kakovosti v vrečah po 100 kg po od 1. aprila t. l. veljavni ceni K 62.—; kraj odpošiljatve Gradec, Maribor ali Celje določi Zveza; 100 kg z vrečo vred brutto za neto. Vreče po 50 kg se podražijo za 60 vinarjev pri 100 kg.

3.

Rafija.

Najboljša Majunga, od kolodvora v Gradcu, 100 kg za 80 K, cena nastavljena od kolodvora v Gradcu, brutto za neto z vrečo vred, brez škonta, plačljivo v Gradcu.

2.

Žveplo.

Ventillato Trezza, najfinejša kakovost, v bombaževih vrečah, po 25 kg, od našega skladišča v Mariboru ob Dravi, 100 kg za 21 K 50 v.

5.

Kmetijski stroji in orodja.

Opozorjamo svoje člane prav uljudno, da nam je radi dogovora z vsemi večjimi tovarnami omogočeno spraviti po znižani ceni vse mogoče vrste kmetijskih strojev: kakor pluge, brane, mlatilnice, trijerje, mlino (žrmlje), obračalnike za seno, senenske grablje, kosilne stroje kakor druge stroje in druga orodja za polje, travnik in vinarstvo, tudi trsne in drevesne brizgalnice, žvepljače i. t. d.

Poizvedbe in naročila se naj pošljejo pravočasno Zvezi štajerskih gospodarskih zadrug.

II.

Zadružna vnovčevalnica živine pri Zvezi gospodarskih zadrug na Štajerskem.

Pregled ponudb in naročil.

Pozor!

Od Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem ustanovljena posredovalnica za prodajo plemenske in rabne živine priobčuje spiske ponudb in zahtev za plemensko in rabno živino (govedo, svinje, ovce, koze), da lahko stopijo interesenti med seboj v direktno tržno zvezo.

Niti kupec niti prodajavec nista s svojo prijavo obvezana, da bi morala živino prodati ali kupiti le s posredovanjem Zveze; to jima je popolnoma prepuščeno na prosto roko.

Delovanje posredovalnice in prejem ponudb sta popolnoma brezplačna. Pač pa morajo vsi, ki se poslužujejo Zvezine posredovalnice, Zvezi nemudoma naznaniti, če so pripravljeno živino že prodali ali iskano kje drugje kupili.

Posredovalnica ne prevzame za pravilnost podatkov v ponudbah in glede zanesljivosti in poštenosti pozameznih strank nobene odgovornosti. Kupcem se priporoča, naj vprašajo z dopisnico, ali je živina še na prodaj, predno se peljejo k ponujavcu.

Zaradi formularjev za prijave in sploh vseh stvari, ki zadevajo označeno posredovalnico, naj se interesenti obrnejo naravnost na Zvezo gospodarskih zadrug v Gradcu, Franzensplatz 2/I.

Živinski sejmi v Gradcu meseca aprila in maja 1912.

Sejmi z rogatino: 18. in 25. aprila in 2., 9., 15., 22. in 30. maja.

Sejmi z malo klavno živino: 19. in 26. aprila in 3., 10., 17., 24. in 31. maja.

Konjski sejem: 2. maja.

Ponudbe:

Uprava kopališča Steinerhova pri Kapfenbergu na Štajerskem, odda prasce, prašičke in prašičice križane pasme Yorkshire × žlahtna svinja; 1 kg žive teže stane 1 K 50 v.

Zaupnik nadučitelj Sotošek v Žetizah pri Rogatcu naznanja 3 pare pitanih volov in 4 pare napol tolstih za pleme na prodajo.

Prva koroška zadruga za vnovčevanje živine v Labodski dolini, v Wolfsbergu na Koroškem, naznanja, da ima na razpolago vole za vprego in pitanje.

Alojz Wiedner, posestnik pri Sv. Juriju, okr. Radgona, proda 16 mesecev starega in 400 kg težkega pingavskega bika, 100 kg za 100 K; izbere se lahko izmed dveh enako starih.

Janez Kazianer, župan v Nestelbergu, pošta in železniška postaja Heimschuh, proda zaradi pomanjkanja prostora nad 500 kg težko čistopasemsko pingavsko kravo, brejo s četrtim teletom, pripuščeno 20. julija 1911, lepo raščeno, brez napak in dobro za vprego, za 480 K. Mešetarji so izključeni.

Prosimo, da se pri ponudbah živine navede po možnosti živa teža in cena.

Prijave za prodajo in nakup se priobčijo samo trikrat, če se nismo pisмено drudače dogodili.

Tržna poročila.

Cena deželnih pridelkov iz Štajerskega, Avstrije in Ogrske.

Mesto	Kil	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Koruzna		Proso	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Celje ..	50	12	—	9	50	9	50	11	50	11	—	12	—
Ormož ..	50	11	—	10	50	10	—	10	50	10	30	11	—
Gradec ..	50	11	50	11	25	11	—	11	92	10	50	10	—
Ljubno ..	50	11	90	10	65	10	80	11	70	11	20	—	—
Maribor ..	50	11	—	9	50	9	50	10	50	10	50	10	—
Ptuj ..	50	11	50	9	50	11	—	11	50	10	75	9	50
Inomost ..	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Celovec ..	50	—	—	10	57	—	—	11	07	—	—	—	—
Solnograd ..	50	12	55	11	75	—	—	11	90	—	—	—	—
Dunaj ..	50	12	02	10	70	10	35	10	73	10	05	—	—
Ljubljana ..	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Linc ..	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pešt ..	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Mesto	Kil	Ajda		Bob		Seno sladko		Seno kislo		Rižena slama		Ježna slama	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Celje ..	50	10	50	17	—	3	—	2	60	3	20	2	5
Ormož ..	50	13	50	14	—	5	—	4	—	3	50	3	—
Gradec ..	50	11	—	—	—	3	05	2	95	2	45	—	—
Ljubno ..	50	—	—	22	—	3	50	3	—	3	—	2	50
Maribor ..	50	11	—	16	—	3	—	—	—	2	—	1	50
Ptuj ..	50	11	50	17	—	3	63	3	10	3	—	2	70
Celovec ..	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Graško tržno poročilo.

Sejem s krmo in slamo od 1. aprila do 7. aprila 1912. Pripeljalo se je 50 vozov s 669 metriskimi stoti sena in 15 vozov s 163 metriskimi stoti slame; sejem je bil slabše obiskan ko pretečeni teden. Cene so bile naslednje: Seno, kislo od K 5.— do K 6.80, sladko od K 5.20

do K 7.—; ržena slama od K 4.60 do K 5.20; pšenična slama od K 4.60 do K 5.—, ječmena slama od K —.— do K —.—; ovsena slama od K —.— do K —.—; ježna slama od K —.— do K —.—.

Sejem z rogato živino dne 11. aprila 1912. Prignalo se je 177 volov, 137 bikov, 182 krav, 3 žive teleta in — konj, pripeljalo se je — mrtvih telet, — svinj, — drobnice.

Izvoz na Nižje Avstrijsko: — volov, 34 bikov, — krav, — telet; na Gornje Štajersko: 30 volov, 13 bikov, 21 krav; Spodnje Štajersko: — volov, — bikov, — krav, — telet; Trst: 2 volov, — bikov, 104 krav, — telet; Predarlberško: 7 volov, 8 bikov, 7 krav, — telet; Primorsko: — volov, — bikov, — krav, — telet; Celovec: — volov, — bikov, — krav, — telet.

Cena je bila za 100 kilogramov žive teže: klavni voli, tolsti od 96.— do K 104.— (izjemoma K 106.—), poltolsti od K 88.— do K 94.—, suhi od K 76.— do K 88.—; voli za pitanje od K —.— do K —.—; klavne krave tolste od K 72.— do K 80.—, poltolste od K 52.— do K 70.—, suhe od K 48.— do K 52.—; biki od K 72.— do K 92.—; dojne krave do 4. teleta od K —.— do K —.—; čez 4. tele od K —.— do K —.—; breje od K —.— do K —.—; mlada živina do 80.— do K 92.—.

Sejem klavne živine dne 12. aprila 1912. Zaklana živina: 550 telet, 2155 svinj, 33 komadov drobnice.

Cena klavne živine za 1 kilogram: teleta od K 1.36 do K 1.50; teleta Ia (izjemna cena) od K 1.52 do K 1.64; mlade svinje od K 1.42 do K 1.46; nemške pitanske svinje od K 1.36 do K 1.42; ogrske pitanske svinje Ia od K 1.46 do K 1.52; ogrske pitanske svinje IIa od K 1.36 do K 1.44; mesne svinje od K 1.34 do K 1.40; bosnjaške pitanske svinje, debele, od K 1.30 do K 1.36; bosnjaške pitanske svinje, suhe, od —.— do K —.—; ovce od K 1.— do K 1.20; kozlički in jagnjeta od K 5.— do K 10.—. Kupčija živahna. Cena je stalna.

Letni in živinski sejmi na Štajerskem.

Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejmi, znamenovani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letne in živinske sejme.

Dne 24. aprila v Zdolah**, okr. Brežice; pri St. Juriju ob juž. žel.**, okr. Celje; v Mozirju**, okr. Gornji Grad; na Ptuj (sejem s ščetinarji); v Sevnici**, v mestu Mariboru*; v Imenem (svinjski sejem), okr. Kozje.

Dne 25. aprila v Gornji Radgoni; v Kostivnici**, okr. Rogatec; v Dobovi*, okr. Brežice; v Vuženici**, okr. Marnberg; pri Sv. Juriju ob Taboru**, okr. Vransko; na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem).

Dne 26. aprila v Kozjem**; v Orehovi vasi**, okr. Brežice.

Dne 27. aprila v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 29. aprila v Šmarju pri Jelšah**; pri Sv. Jakobu**, okr. Laško; v Cerkenjaku** (Sv. Anton), okr. Sv. Lenart v Slov. gor.; v Pišecah**, okr. Brežice.

Dne 30. aprila v Ormožu (sejem s ščetinarji).

Dne 1. maja pri Sv. Trojici, okr. Sv. Lenart v Slov. gor.; pri Sv. Barbari v Halozah**, okr. Ptuj; na Hajdimi*, okr. Ptuj; pri Sv. Filipu**, okr. Kozje; v Velenju**, okr. Šoštanj; na Muti**, okr. Marnberg; na Ptuj (sejem s konji, govedom in ščetinarji); v Ljubnem**, okr. Gornji Grad; v Imenem (svinjski sejem), okr. Kozje.

Dne 2. maja na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem).

Dne 3. maja pri Sv. Križu pri Ljutomeru; v Selnici pri Fali**, okr. Maribor; na Ptujski (Črni) gori*, okr. Ptuj; v Loki**, okr. Laško; v Rogatcu (sejems ščetinarji).

Dne 4. maja pri Sv. Trojici, okr. Sv. Lenart v Slov. gor.; v Svičini, okr. Maribor; v Slov. Bistrici**, v Gornjem Gradu**, v Brežicah (svinjski sejem); v Vidmu*, okr. Brežice.

Dne 6. maja na Ponikvi**, okr. Šmarje pri Jelšah; v Ormožu*; v Brežicah**; v Celju*.

Če se krave ponovno pojajo

in se ne obrejšjo, je to večinoma posledica takozvane smolike na spolovilih. Pri lečenju te bolezni se je izborno obnesel „Bissulin“, sredstvo, ki je brez duha (vonja), ki je ceno in hitro pomaga. Da se „Bissulin“, z uspehom rabi in dobi, je treba živinozdravniškega naročila. Varuje pa se naj vsaki pred ponareditvami. Pristni „Bissulin“ nosi ime na zavitku. Brošurice s sliko, predočujočo omenjeno bolezen, pošlje zastoj tovarna za kemične izdelke H. Trommsdorff, Aachen. (Sestava: 0,25% sokojudolovega živega srebra in mast.)

Izvirna „Melotte“

je v alpskih deželah najbolj priljubljena in razširjena

mlečna centrifuga.

Močno in solidno narejena
Posname izorno in ne potrebuje nobenih popravil.

Ker je zelo preprosta, lahko dela vsak otrok ž njo.

Zajamčen je najboljši uspeh in najbolj natančen posnetek.

Konkurenčne stroje zamenjujemo za „Melotte“, Model 1909 je v marsičem zboljššan, 39—12 — Dobri zastopniki zaželjeni.

Melotte-Werke, Dunaj, IV. Mayerhofg. 16.

Le Kometovi mlini

so sedaj najboljši stroji za pripravljanje mečke in moke za pecivo.

Kilb (N.-A.), dne 1. februarja 1911.

Z Vašim mlinom (žrmljami) št. 4, katerega ste nam svoj čas poslali, smo, če bo vedno tako dobro služil, zelo zadovoljni. Z njim se da namleti v 1 uri 200 kg mečke (šrota) brez posebnega truda.

Z odličnim spoštovanjem beleži

417/11—24

Kmetijska zadruga v Kilbu.

Prvi zavod za izdelovanje mlinskih kamnov E. J. HELLER, r. z. z o. z., Sandau pri Lipi, Češko.

Gospode naročevalce

uljudno prosimo, naj se pri kupovanju blagovolijo sklicevati na naš list.

Tovarna za gumijske izdelke „Elbe“ Dunaj, IX., Frankgasse 1.

Če potrebujete

frake za cepljenje trt, cevi za pretakanje vina, priprave za zatiranje peronospore

ali kake druge predmete iz gume, ne prezrite najcenejšega vira pri najtrpežnejših kakovostih.

Navedena tovarna zalaga tudi Zvezo kmetijskih zadrug.

Naročila sprejema Zveza kmetijskih zadrug v Gradcu, Franzensplatz 2, in tudi c. k. kmetijska družba v Gradcu, Stempfergasse 3.

103—24

Štajerska in slavonska

slivovka

konjak, droženka in brinovec, najboljših kakovosti iz lastne žganjarne. Raznovrstni cveti, jamajka-, kuba- in domači rum. Najfinjši likerji, pridobljeni potom destilacije. Posebnost: Eckertova „Edelraute“. Največja izbira ruskih in kitajskih čajev. Vinski jesih. Jesihov cvet.

C. in k. dvorni
zalagatelj: Albert Eckert, Gradec.

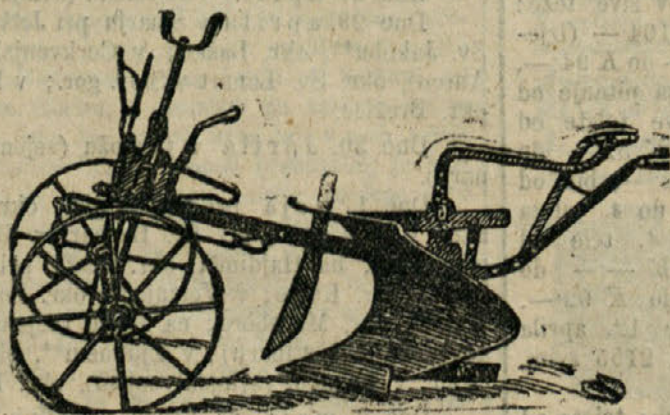
Zaloga: Murplatz št. 6, nasproti lekarni „Pri zamorcu“.

477a—6

Tvornica za kmetijske stroje in pluge

Jos. Kulterer

St. Veit an der Glan, Koroško

zdeluje kot specialiteto daleč znane pluge iz stisnjene jekla kakor **brabantske dvojnate in obratne pluge** s samodelnim držajem in vse vrste **preprostih in dvojnih plugov.**

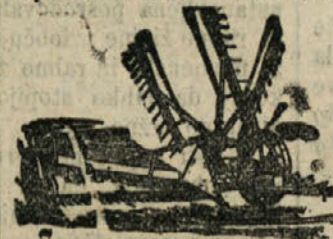
Cenike zastoj.

90—W

Cenike zastoj.

Obračilniki za seno, senske in poljske grablje

iz jekla in železa! Izredna posebnost! Pribrani delo! Trpežna! Lahko opravilo!

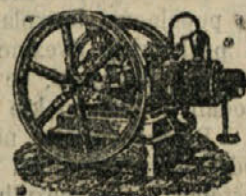
Originalni ameriški kosilni stroji za travo, deteljo in žito.

Za enostavno konstrukcijo, nepreokljivo lahko delo in za izborno sposobnost jamči

Ph. Mayfarth & Co., Dunaj II., Taborstraße 71

tovarna za kmetijske in obratne stroje. 171—5

Ilustrovani cenilnik št. 206a zastoj in poštne prosto. — Iščejo se agenti. — Zele se zastopniki.

CLIMAX motorji za surovo olje in lokobile.

Motorji z visokim tlakom.

Najcenejši za kmetijstvo, industrijo in obrt.

Stotine zadovoljivih naprav že v obratih.

Ceniki in proračuni brezplačno.

Stroški za kurjavo na HP in uro od 1 v naprej.

Brez nevarnosti eksplozije. Brez kontrole finančne oblasti. Potrebuje malo vode.

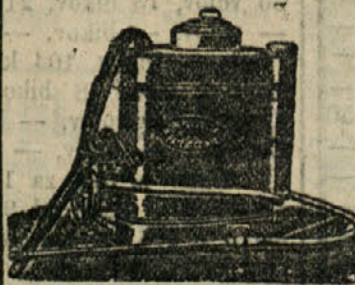

Bachrich & Co., Dunaj, XIX/6

179a—12

Heiligenstädterstraße 83 La.

NON PLUS ULTRA Patent G. Czimeg

Škropilnica za vinograde, sadno drevje in hmelj

popolnoma iz čistega bakra in medi, sesaljka se z dvema vijakoma v eni minuti lahko vzame narazen, vsak posamezen del se lahko izmenja in vedno dobi.

Svarilo:

Prodajajo se tudi druge, manj vredne škropilnice z označbo „NON PLUS ULTRA“ ki pa se s pristnimi Czimegovimi škropilnicami glede kakovosti in trpežnosti niti oddaleč ne dajo primerjati. Zato gledajte natančno na označbo „Patent G. Czimeg“, ki se na vsaki škropilnici na večjih mestih najde. Ponarejanje se sodnijsko kaznuje.

Prodaja imetnik patenta in izdelovavec

Robert Gugl GRADEC
Jakominiplatz 20.

125—1